

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Előfizetési árak: Egy háromhasásos petitsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor., minden további szög 4 fill.

Gazdasági politika a Felvidéken.

(F.) Nyitravármegye törvényhatósági bizottságának a nemzetiségi viszonyok tanulmányozására kiküldött bizottsága éppen most foglalkozik azoknak a teendőknél és feladatoknak körvonalozásával, melyeknek foganatosítása és sürgős megoldása a gazdasági élet szempontjából a vármegye kiválóan fontos érdekét képezi.

Abból az alapelvből kiindulva, hogy a gazdasági viszonyok javításában a nemzetiségi bajok egyik igen gyökeres orvosságát lelhetjük meg, a bizottság kétségen kívül üdvös alkotásokat célzó javaslatokat fog a közgyűlés elé terjeszteni. Teljes biztosítékot nyújt eziránt az a körülmény, hogy a bizottságnak ide vonatkozó munkálatai gróf Esterházy János kezében pontosulnak össze, a ki saját sok oldalu és bő tapasztalatokon nyugvó ismeretein kívül, ugyyszólván a vármegye egész értelmiségének bevonásával széleskörű észleletek eredményeit szűrhetette le a vármegye gazdasági helyzetét feltáró és nemsokára nyomtatásban is megjelenő tanulmányában.

Bár ilykép a bizottság javaslatainak gyakorlati értéke és életrevalósága iránt a legkisebb kétséget sem táplálják, mégis célszerűnek véljük a bizottság figyelmébe

ajánlani azokat a nagy horderővel bíró feladatokat, melyeknek érdekében a gazda társadalom már régóta agítál és melyek itt a Felvidéken már nemcsak aktuálisak, hanem elodázhatatlanul szükségesek is.

Köztudomású, hogy azon okok között, melyek a kisbirtokos parasztság tönkremenetelére közrehatni meg nem szűnnek, főszerepet játszik a kisbirtoknak egész a végtelenig folytatható elaprózása és nagymérvű eladósodása.

A doktrinér liberalizmus a földbirtok felosztásának nem szab határt, minden ilyen irányú korlátozást a vagyoni szabadság elveibe ütköző merényletnek minősít. Ugyszintén szabad utat nyit a birtokcserének, mely elől még a társadalmi akadályokat is, milyen például a népnek józan takarékosagra való nevelése, elhárítani törekszik. Hadd mozogjon a föld szabadon, hogy juthasson hozzá mindenki, akinek a föld megvásárlására kedve és pénze van.

Hatalmas szellemi világáramlatok hozták hozzánk ezeket a hangzatos jelzőszavakat s a mi liberális nemzetgazdászaink kapva-kaptak rajtok, beültették magyar talajba az áramló világszellem ezen termékeit, teljesen figyelmen kívül hagyva azt a megdönthetetlen alapelvet, hogy a vagyoni szabadság csak

kellő korlátok között alkothatja a gazdasági jólét és felvirágzás lendítő kerekét. Ezeket a korlátokat pedig az ország törzslakosságát, népét, első sorban a nemzetet fentartó erőnek az érdekei szabják meg.

Magyarországon minden törvényhozási vagy közkormányzati alkotás és intézkedés, mely a magyar faj birtokában levő földet szabad prédára dobja oda a foglaló tőkének, nemzetellenes bűn. Szabad prédájává lesz pedig a föld a foglaló, nemzetközi tőkének kétféle módon: korlátlan felaprózás és mértéktelen adósságteher által. A barázdákra felaprózott vagy az adósság terhe alatt megroskadt birtokot nem lehet fentartani, mert az ilyen birtok nem szolgáltat alapot, de sőt még csak számbavehető támpontot sem a megélhetésre.

Felvidékünkön a kisbirtok felaprózása és eladósodása annál súlyosabban érezhető nyomort okozott, minél gyengébb itt a talaj minősége és minél nagyobb mérvben harapódzott el itt az uzsora, mely a kis birtok terhét még csekély összegű adósság mellett is elviselhetlenné teszi.

Nyitramegye sem képez kivételt azon káros hatások tekintetében, melyek a kis birtok feldarabolásából és adósságokkal

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Hortobágyon.

A mult szünidők emlékein mereng lelkem, azoknak édes benyomásaiból táplálkozik a képzelődés, s új meg új erőt merit, mikor a szürke feledékenység rájuk akarja fordítani fátját.

Emlékszel-e, amint végig robogtunk szürkülő hajnalban jul. 20-án a debreceni főutcán a „Köpködő Kaszinó”-nak elnevezett platanus fasorban az állomásra? A fasorok alatt a debreceni civis, aki pipával a szájában jön a világra, vasárnap reggel nagy tömegekben beszél meg a haza, város tanya közügyeit a piacon. Igazi politikai kaszinó ez, melyben, minthogy a debreceni kapadomány erősen ingerel rá, s nem lévén ez szalón, bizony takarosán — köpködni szokás. Azért nevezte el a debreceni néphumor köpködő kaszinónak.

Végig mentünk a Hatvan-utcán, (nem hatvani utcán!) meg a jó Isten tudja micsoda eredetű „Tizenhárom város” nevű város részen. Ezt úgy hívják, a nélkül, hogy okát tudnák adni. Magam sem tudom, mert mi is csak úgy bekukkantunk, mint Bolond Istók Debrecenbe. A „jött-

ment külföldi”-vel (Debrecenben mindenkit így hívják, aki nem a Csibogón innen született) elévődik a civis hogy: „A főutcában több bolt van, mint — Tizenhárom városban”. — Vagy, hogy egyszer egy ilyen „jött-ment külföldi” (szoboszlói) paraszt jött a debreceni vásárra és kérdezte egyik civistől: „Merre mennek itt a vásártérre.” — Menjen csak igenyest Hatvan-utcán és Tizenhárom városon keresztül — volt a válasz. Mire az idegen ránézett szegény gebéjére és elremült, hogy neki még 60 utcán és 13 városra kell keresztül mennie, hát inkább visszafordult.

A vonat egyhangú kopogással két óra alatt éri el Hortobágyot, és e két órán át még mindig Debrecen határában mozog. Üde friss szellő fujdogált a Hortobágyról, melynek poezisét nem tépte szét a vasuti sín, nem zavarják a sablonos bakterházak, mert meleg napokon elárasztja a delibáb képzeleti árvizével, vagy egy pillanat alatt felviszi az őrházakat az égboltozatra, hogy minek lábatlankodnak neki itten.

Fenséges, de lehangoló valami van ebben a pusztában! Ez nem a tenger síkja, melynek láttára az ember szárnyakat kíván és szeretne átrepülni az óceánon. A puszta nem hullámozó, hanem megmerevedett tenger, melyen a képzelet

is megmerevedik, s az akarat gyökeret ver. Olyan elhagyatottnak éreztem magam, mikor végig száguldott tekintetem a végtelen síkon, melyen nem látsz sehol egy tornyot, de még fát sem, hogy a szem rajta megpihenne.

A költő ugyan zeng:

„Isten e földet tán
Külön teremtette
S mint egy selyem kendőt
Ide terítette
Gyönyörködni benne.
S hogy annál több legyen
A gyönyörúsége
Habos delibábot
Himezget beléje
Minden nyári délre.”

De magamnak elszorult a szívem e roppant magányban, melyet a tekintélyes, de egyedül álló hortobágyi csárda még kirívóbbá tett. Úgy éreztem magam, mint mikor több száz méternyi mélységben a wieliczki sóbányában jártam, hogy a szem káprázik a fenséges látnivalóktól, de a szív titokban óhajtja, hogy vajha mihamarabb már fent volnánk. Mintha száműzetésben volnánk egy elhagyatott szigeten, hova ritkán érkezik ember, hajó, távol a világtól, pedig itt voltunk a világ kellő közepében.

És micsoda világ! Másutt a sebes szárnyu

való túlterheléséből származnak s azért itt is a gazdasági helyzet jobbításának lényeges feltétele az, hogy az említett okok megszüntetésére mindaz megtörténjék, amit ez irányban a társadalom és a törvényhozás megtehetnek. A kis birtok feldarabolását egy törvényesen megállapítandó *birtok-minimummal* kell megakasztani, melyre nézve a feloszthatóság elvileg kizáratik és tilalom alá esik; az adósság tengeréből pedig csak egy olyan állami akció emelheti ki a kisbirtokot, a minőt boldogult Horánszky Nándor sürgetett, midőn egy új *földtehermentesítésnek* az eszméjét felvetette.

Mind a két intézkedés a törvényhozás teendőinek sorába tartozik, de mint-hogy a törvényhozás, legalább jelenlegi összetételében, nem egykönnyen adja rá a fejét, hogy ilyen konzervatív szellemű reformokat alkosson, meg kell mozdulnia a társadalomnak és megyegyűléseken, kongresszusokon, szaktanácskozásokon, szóval mindenütt, ahol a megnyilatkozásra mód és alkalom kínálkozik, erélyesen kell sürgetnie úgy a birtok-minimum megállapítását, mint egy újabb földtehermentesítési műveletnek a végrehajtását. Az első lépés ehhez egy alapos és teljesen megbízható *statisztikának* az összeállítása lenne, mely a magyar földbirtok terheiről tüzetes és kimerítő tájékoztatást nyújtana. Ezt a kormánytól kell követelni.

Nagy sulylyal esik a Felvidék gazdasági helyzetének megítélésénél a mérleg serpenyőjébe az a soha eléggé meg nem fontolt tény is, hogy a Felvidéken a gazdasági mizériák keletkezése és ezzel kapcsolatosan a nemzetiségi bajok elhárapódzása szervesen összefügg a közép birtokos osztály pusztulásával. Azzal, hogy ez az osztály itt a Felvidéken olyan nagy mérvben tönkre ment, a parasztság elveszítette egyik igen jelentékeny vezetőjét, a ki után szívesen indult egy a politikai életben, valamint a gaz-

dasági élet berendezésében is. Elvesztette hathatós segítőjét, támogatóját, akitől tanácsot kért, hitelt kapott és szellemi irányítást. Idegenek léptek a közép birtokos urí osztály örökébe, akik a népet kiszípolyozták és a nyakára ültek, s így azután az elhagyatott és erősen nyomott nép lelki világa megnyílt a nemzetiségi agitátorok igéi előtt, akik arra építették agitációjukat, hogy törődni kezdtek a néppel.

A ki ennél fogva a Felvidéken a gazdasági bajokat a nemzetiségi kérdés szempontjából orvosolni akarja, annak célul kell tűznie maga elé a közép birtokos osztály helyreállítását. Ezt a célt *középbirtokos-telepek* létesítése által lehetne elérni, a telepítéshez pedig az elárverezésre kerülő birtokok szolgáltatnák az alapot. Mi egyébként csak éppen hogy felvetjük ezeket az eszméket, melyek nézetünk szerint helyet követelnek a nemzetiségi bizottság gazdasági programjában.

Egy kis praepotentia.

Vágvölgy, 1904. máj. 9.

Nálunk a Vág mentén sok kárt szokott okozni a Vág kiáradása, de még többet a zsidók terjeszkedése. Ez ellen mi is a szövetkezeti eszmében keresünk védelmet és menedéket, és hála Isten a jó munka jó eredményeket is szül.

A szövetkezetek vezetőinek buzgósága és lelkiismeretessége, de meg népünk józanságának és erkölcsi emelkedése napról-napra láthatóbbá teszik a sikert.

S nagyon természetes, hogy minél józanabb a nép, annál takarékosabb is, minél vallásosabb és erkölcsösebb, annál béke- és munka szeretőbb is! S minél munkásabb, takarékosabb és józanabb, annál vagyonosabb és függetlenebb.

Ezen javulásnak egyik legüdvösebb következménye az, hogy az ugynevezett falusi zsidók lassanként elveszik a régi könnyű megélhetés és hirtelen meggazdagodás talaját és eszközeit, és sokan közülök elhagyják a falukat, és bemennek a kisebb-nagyobb városokba.

alkalmasabb emberre a magyar vendégszeretet gyakorlásának szép tisztét, mint éppen Farkas Bertí uramra.

Miután megkínált egy kis „papramorgóval“ a könnyű bričskán nyomban kibocsátott a nagy világba, hogy nézzük meg a gulyákat. Összesen 56,000 darab marha legel itt a pusztaságban, átlag 1400—1800 fönyi falkákban. Hogy mekkora tömeg ez valóságban, nehéz azt elképzelni, csak egy felrugott óriási hangya zombék nyújthat némi hozzáfogható képet, melyben az apró állatok myriadnyi tömege hemzseg.

Egyenes, majdnem vízszintesen széjjel álló, szarvakkal valamennyi, színe fehér, egy kis sötét árnyalattal a szügyén. A tirolai, simmenthali fajta még nem hatott ide, olyan egyforma mindegyik mint a buzakalász amott a margittai pusztán. Talán abból a fajból való valamennyi, melyet a beköltöző ősök hajtottak ide Közép-Ázsia sivatagaiból. Szép egészséges s nem találnál egyet sem, amelyik — legalább laikus szem előtt — hajszálnyira nem volna a többihez hasonló. Csak a bika, a főkolompós, válik ki nagyságánál a többitől. Kolompja kovácsolt vasból van s egy csöppet sem nagyitok, ha azt mondom, hogy akkora, mint egy kisebbszertű puttony. Soha ilyen kolompot életben. Beillenék kisebb

Ez utóbbi vándorlás okozza, hogy ezek a megélhetéssel küzdő kis zsidók, versenyt okoznak a városok régi nagyobb zsidóinak, és kitör köztük a kenyéririgység.

Most már nem történik meg, mint például Trebetén megtörtént, hogy a zsidó alig néhány év alatt 70,000 forint = 140,000 korona összegű váltókat szerzett és azután eltávozva azokat behajtotta s majdnem az egész községet tönkretette. — A hol a szövetkezet megerősödött és üdvösen működik, ott ilyen néppusztítás már lehetetlenne vált.

Most már belátja a mi népünk, hogy mi okozta az ő anyagi hanyatlását és belátja, tudja, mitől kell óvakodnia.

Elhisszük, hogy a zsidóknak, a kik az előbbi zsidó falatoktól elestek, van okuk feljajdulni, de nem gondoljuk, hogy kellő oka és különösen joga lenne vakmerő gyanúsításokkal támadni a szövetkezetek ellen s általában.

Ilyen vakmerő támadást olvasunk az egyik nyitrai zsrnálóban, a Grünfeld Náthán szerk. urnak lapjában.

Ez az oraság azt írja zsrnálójának ápril 30-iki számában, hogy a szövetkezeti plébánosoknak legelső gondja az italméresi jogot a szövetkezet számára megszerezni, de azután:

„a helyett hogy a népet mértékletességre és józanságra intenek, és az alkoholizmus ellen prédikálnak, a népet dorbézolásra és iszákosságra buzdítják, és mindent elkövetnek, hogy a nép a szövetkezetnél adósságba essék. És ezt mind — ad majorem Dei gloriam.“

A Vág völgyén vannak kitűnő szövetkezetek, melyek dicsőségüknek tartják, hogy méltó társai az alsó járások testvér-szövetkezeteinek. Büszkék vagyunk a mi népünkre és a mi szövetkezeteinkre. Nem hirdetjük sem a vallási gyűlölködést, sem a társadalmi ellenségeskedést.

Igaz, hogy a keresztény erkölcsöknek erejét fokozni törekedünk minden téren, és azoknak hatását kötvük népünk lelkére, de szövetkezetek érdekében soha semmiféle tisztességtelen eszközöz nem nyulunk sem szóval, sem tettel.

A mi eljárásunk a keresztény összetartáson és a törvényes versenyen alapszik s ép ezért a Grünfeld Náthán oraság zsrnálójának fent idézett kirohanása nem egyéb, mint vakmerő gyanúsítás, és korunkban sajnos már nem ritka zsidó praepotentia.

r. l.

képzelet beleakad egy hegybe, utszéli faszorba, itt egyszerre akadálytalanul szétömlik az egész földkerekségen, mert az a hajszálvékonyságú kútgém a messzeségben nem nyújt pihenőt, nem képez gátat a tekintetnek. Ha a lélek is lehelne, mint a test, azt mondauám elállott a lelkem lelékzete és fuldokolva kapkodott a levegő után ebben a mérhetetlen magányban.

Dr. Wolafka Nándor c. püspök ur ajánló levelet — kinek mélyen leköttelező, túlaradó szíves vendégszeretete elől valósággal szöknünk kellett Debrecenből — egy kondás által elküldöttük a mátai biztoshoz, Farkas Bertí pusztabíró uramhoz. A pusztabíró elküldötte elénkbe írnokat egy bričskán a hortobágyi csárdába, csak ezen bričskának köszönhattuk, hogy a temérdek bika, melyeknek végnélkülinek látszó gulyáján végig száguldottunk, fel nem öklelte a szokatlan fekete nyitrai vendégeket.

A mátai telepen Farkas Bertí pusztabiztos fogadott, egy idősebb, de ifju kedélyű ur, aki fiatal korában valóságos réme volt a szegény legényeknek, most pedig mióta vasut megy a Hortobágyon keresztül, amolyan kálomista szt. bernáthegyi szerzetes, aki Debrecen város nevében fogadja az érkező vendégeket. Azt meg kell adni, hogy a kálvinista Róma alig bizhatta volna

falusi templomba haragnak, hangja messze végig kong a megszámlálhatatlannak látszó tengersokaságon.

Eppen itatóra hajtották úgy déli 11 óra tájban a „Hármas telep“-hez. Ez a három telep pedig nem egyéb mint három kútgém, melyhez ösztönszerű sebességgel siet a rekkenő hőségben. Feledhetetlen látvány, mikor így vágatnak szerte-széjjel szórva a szürke pusztaságon. Egymástól távol mind egy közös pontra sietnek, s azt gondolnád, hogy így szétszórva tiszter anyai a számuk, mint a hányan vannak valóságban.

A hármas kútgém követjük s megnézzük az itatást. A kutágas rövid hosszú gémmel, a víz a kutban oly magasan van, hogy úgyszólván kalappal lehetne belőle meríteni.

A töméntelen állat most egy csomóba verődik a vályuk körül és várja míg reá kerül a sor. A beuünket kísérő írno az azt mondotta, hogy egy gulyának egyszeri megitatására 2500—3000 vödör kell, s míg ezt a hármas kutból kihuzzák eltart több mint két óráig, s eltartana még tovább is, ha a víz nem volna a felszínhez oly közel.

Erdekes, hogy e szilaj állatok nem előzködnek, nem öklelőznek, dacára, hogy a nagy forró-ságtól, úgyszólván alig lihegnek. Az előbb száguldó

Levelezés.

Harangszentelés Kiszucza-Újhelyen.

E hó 4-én jöttek meg az új harangok a Fischer-testvérek nagyszombati öntődjéből Kiszucza-Újhelyre. Délután nagy ünnepélyességgel mentek értük a vasuti állomásra. Három megkoszorúzott szekeren vitték a három ércnyelvet, fehérbe öltözött lányok vették körül, megszólalt a zene megkondultak a másik torony harangjai. De legmeghatóbb volt a nép éneke a zenekísérettel: a tűzerek a legnagyobb szükségben nem fogadhatják olyan örömmel a bömbölő új ágyúkat, mint a mily lelkesedéssel üdvözölte a nép nyelve az érc nyelveket.

A legnagyobb 150 cm. átmérőjű, 599 kgr. tiszta ércsúlyval f hangban. Az Immaculata képe van rajta e felirattal: „Regina sine labe originali concepta! ora pro nobis. — „Epiis oblatio fidelium. MCMIV.“ — A másik átmérője 87 cm. 350 kgr. súlyú, as hangban, szent Anna képpel. — A harmadik 70 cm. átmérőjű 172 kgr. súlyú c. hangban szent Joachim képpel.

Másnap délelőtt, 5-én volt a harangszentelés. Jeszenszky Alajos apát-kanonok úr, a kerület főesperese volt kegyes az ünnepélyes actusra idefáradni, s főpapi diszszel, fényes segédlettel megkente szentelt olajjal, megmosta szentelt vízzel, hiszópall... felavatta az emberi gyenge mell e hatalmas, erős helyetteseit.

Délután néztük, az ügyes Fischer mint húzta fel a harangokat. Másnap a harmadikat, s meg is erősítették azokat úgy, hogy délután már hallottuk a próba harangozást. A nép imája kísérte és segítette a munkások fáradozását, s mindjárt meg is kapta a jutalmat az imáért; azt a kimondhatatlan boldogító érzetet, mit a gyönyörű f-moll hallása keltett.

Szombaton fényes kivilágítással körmenettel mentünk a plébánia templomból a Mária templomba, és vissza. — A két templom között az utca mindkét oldalán hosszabban vastag sodronyon lampionok voltak felaggatva, (110 lampion).

Az utca minden ablaka fényesen kivilágítva. Elül a tanuló ifjuság, fiuk lányok égő gyertyákkal, utánuk a férfiak a nagy zászlókkal, lobogókkal. Ezután a helybeli ügyes, trombitás zenekar, majd a Mária-lányok a zászlóval kettesével pléhliliomban megerősített égő gyertyákkal kezükben. Ezután jött a papság Nyitráról hozott fényes diszruhában az infulás főesperessel. Ezeket pedig tengernyi nép követte. Amint a menet ment minden húsz lépésre jobbra-balra bengál tűzeket gyújtottak piros és zöld színben. A Mária-

csapat, békésen, mint a birkák sorakoznak a vályuhoz s amelyiknek már elég volt, magától messze félre áll, hogy ne akadályozza a többi. Eközben a gulya köze vágat egy lovas, melynek sablonos öltözte teljesen elüt a gulyások ráncus romantikus festői öltözetétől. Egészen úgy néz ki, mint a nyitrai ügyességi fegyőrök, csak hogy oldalán nem szuronyos puska, hanem revolver látható.

— Hát ez mitől jó? — kérdem Plavich őrököt, aki vezetett. Talán futó betyárok ellen?

— Dehogyan! Annak most nagyon is nemzetgazdasági célja van. Ez a pusztai rendőr, kinek feladata ügyelni, vajjon itatáskor tiszta-e a vályu, vajjon a háromezer vödörből nem sikkasztott-e el néhány százat a gulyás.

— Hát a revolver mire való?

Csak úgy parádénak. Nincs is megtöltve, mert akkor mégis kárt tehetne valakiben, de ezt nem tudja a gulyás, mert különben nem félne tőle.

A puszták egyébként megérdemli a maga nevét. Annak a sűrű zöld fünek, amit mi a Zobor alján levő réteken megszoktunk, hire-hamva sincsen a Hortobágyon. Ritka, fakó, csenevészajtás néhol egy kis csomó egy-egy rögön, ez az egész, úgy hogy Debrecen sokszor bármily képtelenség-

ria-templom bejárata, kapuja egymásfőle helyezett égő lámpácskákkal volt fölékesítve, mint egy égő diszkapu Mária tiszteletére.

Mozsarázás, harangzúgás, zene és ének felszállt a magas égbe, de oda szállt a néma, ájtatos fohász is, mely a megindult szívek mélyén fakadt.

Ezek a színek; — a hatást leírni nem lehet. — A körmenet egy távoli szemlélője mondta, hogy mikor nézte ez impozáns menetet, nézte a gyertyától megvilágított és a buzgóságtól égő arcokat, önkénytelenül felnyitott ajka, s rebeg: „Szűz Anyám Mária! dicsérlek én is. Ave Maria!”

Mihalovics László dr. zsoldai reáliskolai hittanár volt az ünnepi szónok. Ezután volt az ünnepi nagy mise, mit a főesperes úr mondott fényes segédlettel.

Az esperes-plebános által adott fényes ebéd alatt a főesperes urat kellemes meglepetés érte. Váratlanul jött ugyanis fel az emeletre egy 25 tagból álló díszes küldöttség, mely a városka nevében megköszönte a főesperes s apát-kanonok úrnak ama páratlan leereszkedését, hogy nem kimélve fáradságot feljött e szegény vidékre a messzi Nyitráról, hogy emelje a Mária-tisztelet fényét. — *Tény, hosszú évek óta első eset, hogy e felvidéki kerület főesperesét látni szerencsés volt.* Kegyes leereszkedéseért a felvidéki papság őszinte szeretetét kapta viszonzásul.

Még a kiszucza-ujhelyi esperes-plebánosról kell megemlékeznem. — Elég, ha annyit mondom, hogy igen ügyes, politikus ember. Képes volt rövid másfél év alatt a Mária-templomba egy 1500 frtos keramit padlót és 2161 frtos harangokat csináltatni, beszerezni. De a padló ki is van fizetve ám; a harangokért járó összegnek pedig a nagyobb fele már meg van. Erre a püspök úr ő méltósága adott 200 frtot, a többi pedig a felvidéki szegény nép keserves verőjétekkel szerzett garasából került elő. — E példát követhetnek sokan, úgy a lelképásztorok mint a hívek.

Adja Isten, hogy minél előbb sok máshelyen is tanuja lehetnék ily megható Mária-ünnepélyeknek. *Levelező.*

Cassandra hangok.

A néppárt dacára túlsúlyának, soha sem volt oly szervezetlen, egységtelen, mint most. A vidék teljesen magára hagyatva, a néppel nem törődik senki, és az az egypár buzgó igaz hive a pártnak, a ki a központban viseli a meddő harcot, hasonlóan magára van hagyatva, mert a mezei hadak jobban szeretik a kényelmet és a pillanat-

nek látszások is, vasuton kénytelen legelni valót szállítani a hortobágyi legelőre. A rögök között emberfej nagyságú fehér gombák szakítják meg itt ott az egyhangúságot. A talaj sok helyütt ki van marva a víztől, mint a skrofulózus ember arca, azon aztán nem terem semmi.

Menet közben itt-ott egy méter magas számzott faoszlopokat látok a határban.

Hát ezek micsodák? — Kilometer jelzők — volt a válasz.

— Minek jelzik a kilometereket a pusztán, hiszen arra úgy sem jár senki?

— Ez itt kérem országut — mondá, mialatt nagybüszkén a földre mutatott.

— Hol? kérdem megütközve és merőn néztem a földre a kocsí alá, de egyetlenegy halvány keréknyom sem volt észrevehető, annál kevésbé ut. Csupa merő ragyás gyeper ritka fű itt épp úgy mint 100 vagy ezer, vagy 20,000 méter odább. Valamikor ugyanis még jártak arra hébe-korba szekerek; a kilometer jelzők inkább útmutatók voltak, merre járjon a fuvaros, de mióta a vasut jár, az országutat ellepte a fű a moha már amenynyire a Hortobágyon ellepni képes.

Majd ismét felszálltunk kocsinkra és neki vágattunk az ismeretlen világba, hogy egy ménest keressünk fel. Jó félóra mulva egy ló falkára

nyi előnyöket, mint a következetes küzdelmet. Ezért van hogy annak dacára, hogy ő választókerület a miénk és a nép tulnyomó része a néppárt elveit vallja, egységes vezetés, okos szervezet híján tévelyegve bolyong és ki van szolgáltatva a kormányparti leo rugienszeknek, qui quae-runt quem devorent.

Az összeírások iránt nem érdeklődik senki. Önök oda benn azt hiszik, hogy a papság érdeklődik? eszébe sincs. Most annak hizelegnek, náluk vizitálnak, und die lieben Leute machen sich einen guten Tag, und heissen einander Euer Gnaden!

Ez a vidék signaturája; innen van azután, hogy a Holladyak egész merészen garázdálkodnak.

De így volt ez Mohács óta mindig. Nálunk csak a nyers erőszak tömöríti az embereket, simogatás hypnotizál és elaltat.

Az olyan összeírásnak, mint a legutóbbi merőcei eset, van a reklamáción kívül még más orvosszere is.

A Büntető törv. kv. 179. §-a szerint:

„A választók összeírásánál megbízott küldöttség elnöke, tagja vagy jegyzője, a ki a választók összeírása alkalmával, a jogosultnak talált választó nevével, a választók jegyzékébe nem írja be, úgy szintén az, a ki azon jegyzékbe olyan személy nevével írja be, a ki a küldöttség által jogosított-nak nem találtatott: két évig terjedhető börtönnel büntetendő.”

„Ugyanezen büntetés éri a központi választmány azon tagját vagy jegyzőjét is, a ki az ezen szakaszban meghatározott cselekményt a választók névjegyzékének összeállításánál követi el.”

Ergo a ki Bobok helyett a fingalt Boboh nevet írja be, csak egyszer és egynek kell a körmére koppintani, és azután vege szakad ezen manipulációknak.

A nyilvános pellengér az ilyeneknél nem használ, ez csak rekomendáció a tapolcsányi plébániára *Dr. Faust.*

Ujdonságok.

Kinevezés. Szlamcs István nyitrai posta és távirtda segédtisztjelölt posta segédírástíró Nyitrára, Gál József, szintén nyitrai illetőségű segédtisztjelölt pedig Csacára neveztetett ki posta és távirtda segédtisztnek.

Eljegyzés. Riszner Kázmér, cs. és kir. közös legfőbb számvevőszéki számtanácsos Bécsben, Riszner Károly nyitrai ügyvéd és Nyitra város tisztii ügyészenek tehetséges fia jegyet váltott Schöpflin Rózsika kisasszonnyal, Schöpflin György, az osztrák földhitelintézet jogügyi osztá-

akadtunk, mintegy 300 darab, körülöttük sötétkék gatyában és ugyanolyan ingben s piros pruszlikban vágat egy csikós, szakasztott olyan mint betyár drámákban látni a Népszínházban, azzal a különbséggel, hogy ez nem volt — zsidó.

A lovak szoros tömegben össze voltak bujva, hátsó részökkel kifelé és mozdulatlanul állottak a rekkenő hőségben, felettük sűrű rajokban röpködött a pusztai légy.

A délceg darutollas csikós odavágtat a kocsinkhoz és az őrök felszólítására pályvakóttal lovat fog a tömegből. A lovak úgy össze voltak szorulva, hogyha egy almát dobsz közéjük az sem esett volna a földre, hanem köztük akadt volna.

— Hát melyiket parancsolja a ténser? — mondá ügyességének tudatában.

Felemelkedünk a kocsiban és kijelölünk egy szép sárga csikót a kellő közepéből, mely a születéstől mintegy 40 méternyire volt, azon tudatban, hogy Husze Gábor, így hívták a csikóst, minket nem fog — lóvá tenni.

A napbarnított legény egy pillanat alatt leoldja a vállára vetett hosszú pályvakótelet s mint görög diszkusz-vető bedobja a kötelet a ló-tömeg kellő közepébe. Néhány perc mulva oszladozni kezd a tömeg s a kötélén megfogozva

lya igazgatójának és neje Braunmüller Etelka kedves leányának. — Risner Károly ur, a kath. kör ezen örökké ifjú kedélyű ügyésze, mellesleg megemlítjük, e hó 31-én ünneplő boldog házasságának 25 éves jubileumát s azonkívül a jövő hó végével Takács Bela, kassai kir. segédtanfelügyelő vezeti oltárhoz a család legifjabb tagját, Annuskát.

Erettségi vizsga a nyitrai kath. főgimnáziumban. A helybeli középiskolánál ez évben összesen 47 tanuló várakozik az erettség vizsgára és pedig 42 rendes és 5 magántanuló. Az írásbeli erettség kezdődik holnap, május 16-án és egész heten tart, míg a szóbeli június hó 17-én kezdődik és folytatást nyer vasárnap kivételével a következő napokban. Vajjon a szóbeli erettségire jön-e kormánybiztos és kíséred, arról az illetékes körök lapunk zártáig még nem bírnak tudomással.

Halálozás. Dr. Tiszó Miklós, nyugalmazott széplaki (krásznói, Nyitra megye) plébános f. hó 8-án élete 86. évében csendesen elhunyt. A meghaldogult szül. Nagy-Bittsén 1818-ban Előbb szent ferenc r. növendék 1841-ben felvétetett a nyitrai szeminárium növendékei közé. Pappá szenteltetett 1845-ben, s négy évig előbb Vesztenicen káplánkodott, mig nem 1849-ben tanulmányi felügyelő és az egyházjog-történelem tanára lón a helybeli papneveldeben; 1851-ben kánonjogtudorá avatattott, majd az ötvenes évek végen megválasztotta a pesti egyetem jogtudományi kara bekebelezett hittudorára. Papneveldei tanár összesen 7 évig volt; 1856-ban ugyanis kinevezetett széplaki plébánosra, hol egész 1884-ig működött, mikor nyugdíjba vonult, mely állományban összesen 20 évet töltött. Az egyházmegyei papságnak nesztorája volt, s még nemrég azt írta egyik nyitrai ismerősének: „Intendo resignare nestoratum“, mely szándékát szegény e hó 8-án valóította is.

Veszteség érte a Trencsénben állomásozó 71. gyalogezredet f. hó 12-én. A halál férfi korának delén szólította el Hubl László őrnagyot. A boszniai okkupáció idejében elkerülte, hogy most hosszú szenvedés után ne a csatatéren ragadja el bajtársai köréből. Baja iránt ő maga sem volt kétségben s azt igazi keresztény béketérrel hordozta állomásról állomásra. Dacára fájdalmas betegségének, mely a 45 éves férfiak jóságos alakját időnek előtte öregítette, úgy tisztársai, valamint alantosa irányában is mindig szeretettel viselkedett. Bizonyára a vallásban nyert vigasztalást, onnan merítette a megnyugvás erejét. Halála előtt is papot hivatott magának Temetése f. hó 13-án ment végbe nagy katonai pompával. — Béke poraikra!

Verő (Weiss) Dávid, a nyitrai Verő család törzse, nyitrai bizottmányi és Nyitra város képviselő testületének tagja élete 69 évében e hó 10-én.

Az Érsekújvár—komáromi vasut. Midőn a Széli kormány beruházási törvényjavaslatát — a helyébe lépő új kormány visszavonta, midőn tehát az abban tervbe vett beruházási munkálatok s építkezések — köztük az Érsek-

újvár—komáromi vasut sorsa a bizonytalanság lejtőjére látszott jutni — már akkor adtak hírt róla, legilletékesebb forrásból merített információk szerint, hogy e vasut nem fog törésre kerülni. Nem is került. Benne van az új beruházási törvényjavaslatban is. 13400.000 korona van e vasut és az azzal kapcsolatos hidépítésekre előirányozva mely a következő részletekben fog felhasználtni: 1903—4-ben 300.000 korona, 1905-ben 2.000.000 korona, 1906-ban 4.000.000 korona, 1907-ben 4.000.000 korona, 1908-ban 3.100.000 korona. Amint ebből látszik a vasut tényleges építési munkálata egész komolysággal csak a jövő évben indul meg és lesz egyhuzamban épülve. 4 év alatt befejezést nyer.

A F. M. K. E. nyitrai vármegyei választmánya Nyitra, május hó 21-én, délután 4 órakor a vármegyeház nagytermében rendes évi közgyűlést tartja, a melyre az összes alapító, örökös, rendes és pártoló tagokat meghívom. Névre szóló külön meghívókat — költségkímélés szempontjából — nem adunk ki. Nyitra, 1904. május 8-án. Dr. Gyürky Géza, a nyitrai választmány elnöke. — A közgyűlés tárgysorozata: 1. A Nyitrai vármegyei választmány tisztikarának hat évi megbizatással való megválasztása. 2. Az elnökség jelentése s az ezzel kapcsolatos indítványok. 3. Az 1903. évi zárszámadások és az 1905. évi költségvetési előirányzat. 4. Az alapszabályok módosítása iránt beérkezett indítványok.

Övakodjunk a sarlachtól! Figyelmeztetjük a nyitrai vásárló közönséget, hogy Gerencsén erősen kiütött a sarlach, eddig 14 gyermek betegedett meg, kik közül egy meghalt. Majthényi Géza központi főszolgabíró, Markhot Gyula alispán meghagyásából megtiltotta a gerencsérieknek, hogy míg a járvány tart, ne merészeljenek behozni Nyitraira élelmi cikkeket, nehogy azokkal a várost is megfertőztessék. A nyitraiak különösen tejet, vaját, aszalt gyümölcsöt szoktak vásárolni a gerencsériektől; figyelmeztetjük ennél fogva a családokat, hogy míg a járvány tart, ha be is csempésznek a szigorú rendelet ellenére valamit, saját jól felfogott érdekükből, míg a kör meg nem szűnik, tőlök ne vásároljanak.

Ifjusági műestély. Vannak még lelkes, önfeláldozó, munkás magyar nők, kiket magasabb intenciók vezetnek, kik érzik és látják a fiatal leányvilágnál a művészi és kedélyképzés fontosságát. Ezek közé a nemes, önfeláldozó nők közé tartozik Narancsics Julia urhölgy, ki leszálva a gyermek-szívek kedélyvilágához, annyi önfeláldozással nemesíti a kis sziveket. Igen szép bizonyítékát adta, fáradhatatlan munkásságát mutatta az a kis gyermek-koncert, mely f. hó 7-én anynyi gyönyörűséget szerzett a jelenvoltaknak. A prológ írója Dombay Hugó és elmondója Boxhorn Elza k. egyaránt élvezetet nyújtottak a hallhatóságnak. — A kedves „gyermeksimfonia“ visszavarázsolta lelkünkbe a boldog gyermekévek bohókás örömeit. Szinte mosolyognunk kellett a rzsás-

előhuzza a sárgát a tömegből, mintegy harsát a vízből.

A pusztakirálylyal próbatét gyanánt még egy néhány lovat fogattunk s valamennyinek nyakába oly biztosan vetette a hurkot, hogy első művész lehetne a Barnum cirkuszában s ezeket szedhetne honorarium gyanánt. Ő meg van elégedve évi 80 krajcárjával darabonként, nem eszik pastétomot, hanem szárított laksából főzött lebbenes-levest eszik, s iszik hozzá pezsgő helyett izetlen pusztai vizet, melytől az, aki nincs hozzászokva, olyan hasmenést kap, hogy megemlegeti hetek múlva is.

Miután még megnéztük a pusztai pásztorhierarchyának legalsóbb képviselőit, a kondásokat, tömelen sertesnyájakkal, visszatértünk a pusztabiztos tanyájára, hol Bert bácsi paprikás gulyással és (Wolafka püspök minden hozzá intézett figyelmeztetése dacára) még paprikásabb anekdotákkal traktált, úgy hogy égnek meredezett minden hajunk szála. Az ebédén részt vett egy debreceni vadásztársaság is, kik vadászni jöttek, de a rekkenő hőségben nem lehetett kimenni. A szoba csaknem koromsötétre volt elhomályosítva, úgy hogy csak az égő szivarokról vettem észre, ki hol ül a szobában. Az ebédnél a nagy forróság miatt ingujjra vetkőzve ültek

a civisek, és tőlünk is hasonló toalettet követeltek, mi ellen nyitrai társam, egy felső leányiskolai igazgatóhoz illő szemérmességgel tiltakozott, s csak mikor a civisek fenyegetőztek, hogy akkor ők is felöltözködnék, hagyta magát részemről nem kis derűtség mellett, általuk meghámozni.

A debreceniek, dacára, hogy valamennyien kálomisták voltak nagy elismeréssel szóltak, Wolafka püspök, debreceni plébánosról. Azt mondták, hogy ő tanította meg a debreceni református papokat, hogyan kell a néppel bánni, vele törődni.

Az ebéd végén pedig olyan dárídót csaptak, amilyen csak a hortobágyi pusztán képzelhető, zajos, magyaros nótákkal, minőket mi hegyi lakók nem is hallottunk soha.

Még csak azt említem, hogy másnap reggel hét órakor vonatra szállva megállapodás nélkül Nyitra ra röpitett a vonat, hogy büszkén elmondhassuk otthon, amit nem sokan mondhatnak nálunk, hogy Hortobágyon voltunk. Kedvem csak az szegte egy kissé, hogy az ujvári állomáson találkoztam egy surányi gatyás gazdával, ki azon válaszkra, hogy honnan jöttünk azt mondotta, hogy bizony ő is volt Hortobágyon. X.

arcú gyermekeseregen, amint a felnőttek komolyságával kezelték apró hangszersiket — dob-, trombita- keletet stb. — A karmester pompásan vezette a reá bizott zenekar apró tagjait. — A klasszikus zeneszámok szép előadását érdekel hallgatta minden zeneértő fül. Krammer Valéria kisasszony csengő hangú, bús magyar dalai magukkal ragadták a közönséget. — A kis francia színjáték jó nyelvmesternőről tanuskodik. A korhú roccocó toilettekben és parókákban jól festettek s otthoniasan mozogtak, különösen Sebeők, Faith, Braunsteiner és Bienenstock kisasszonyok. — A „zongora quartett“ előadása sok ügyességről tett tanúságot. Méltó befejezése volt a műsornak a bájosan, kecsesen lejtett „Menuet de la cour“. A közönség soraiban Nyitra előkelősége nagy számban volt képviselve. — A befolyt adományok a következők: Méltóságos Bende Imre püspök úr 20 kor., Engel József, Dr. Bienenstock 4—4 kor. Sziebert Lipótné urnó Lovási 3 kor. Dr. Ehrenfeld Gyula, Rosenthal Jakab, Sándor Pálné, Binether Fülöp, Narancsics Julia u. h. 2—2 kor. Parniczky főhadnagy, Schaller Flóris, Veszprémy Dezső gimn. tanár, Négy névtelen, Bársony Henrik, Libertini, Singer Arnold, Danzinger 1—1 kor. Összesen 53 kor., mely összeg felét (24) kor. a nyitrai irgalmas testvéreknek juttatták az árvaházbeli növendékek számára.

A F. M. K. E. könyvtár megnyitása. A F. M. K. E. könyvtár f. évi május 14-től kezdve rendelkezésre áll a közönségnek. Jakubovich Sándor igazgató-tanító, aki szíveségből vállalkozott a könyvtár kezelésére, minden szerdán és szombatn d. u. 2—4 óráig hivatalos órát tart a r. kath. fiúiskola tanácstermében, a mikor, megfelelő elismervény mellett, könyvek is kikölcsönözhetők. A könyvek kikölcsönzése egészen ingyenes; óvadékot csak azok kötelesek adni, akik a könyvtár-kezelő előtt teljesen ismeretlenek. — A F. M. K. E. központi irodája.

A nyitrai tűzoltóknak. Az „Első m. ált. bizt. társaság a nyitra-váraljai malom égésekor az oltásnál felmerült költségek fedezésére adományozott 150 K.-t és Aujesky József úr 40 Kor.-t. A párutcai tűz oltásának 280 koronányi költsége fedezésére az Assicurazioni Generali társaság adományozott 100 koronát. Továbbá adakoztak még: a Nyitrai Népbank 80 K., a Nyitrai Iparbank 20 K., a Ny. Hitelbank 40 K., a Ny. Keresk. és Hitelintézet 60 K., és a Nyitrai Takarékpénztár 50 K.-t. — Ezen összegeket, — melyek részint a tűzoltás alkalmával felmerült munkálatok díjazására, részint pedig oltószerek pénzalapjainak szaporítására lettek fordítva, — a nemes és nagylelkű adakozóknak ezuttal is mond köszönetet a testület nevében Ronchetti József, s. k. tűzoltó főparancsnok.

Más városok, más erkölcsök. Pozsonyban f. hó 29-én a budapesti Pázmány-egyesület meg fogja koszoruzni a pozsonyi dómban örök álmaít alvó Pázmány Péter sirját s egyuttal úgy mint tavaly Nyitra, ez évi vidéki gyűlését Pozsonyban tartja meg. A Pázmány-egyesület ünnepélyes fogadtatására Pozsonyban összehívott előkészítő gyűlésen megjelent a többi közt Lehocky Kálmán valóságos b. t. tanácsos és Bartal Aurél, Pozsony vármegye főispánja, kik mindketten az ünnepélyt előkészítő bizottságba is beválasztattak. — Hja, más városok, más erkölcsök!

A piaristák generalis főnökének uti kalandja. Kedden délután nagy közönség várta Trencsénben a főrenci érseket. Az ifjuság a gimnázium előtt állott fel, az őt üdvözlendő küldöttség pedig a vasuti indóháznál leste a Zsolna felől érkező gyorsvonatot. Ez be is robogott, de — a várt vendégek nélkül. Általános meglepődés, kérdészködés és távozás az indóházból. Röviddel rá távirat érkezik a házfőnökhöz Trencsén-Tepléről, melyben a fűrdőigazgató értesíti a rectort, hogy vendégei kocsin érkeznek úgy 6 óra felé. A várakozás jelenete ismétlődik a társház előtt és a belváros járdáján. Minden szem észak felé néz, onnan várják az illusztris vendéget. Az idő múlik, a városi toronyóra viharlatta mutatója veszedelmesen közeleg a 6 óra felé, de az illusztris vendég csak nem jön. Így eshetett meg, hogy észre sem vették az eilenkező oldalról jövő kocsit, a mely a rendház előtt megállott és kiszállt belőle a rend generalis főnöke titkárával. A bemu-

tatkozás és üdvözlés után következett a magyarázat. Az utasok Trencsén helyett Teplán szálltak ki, félrevezetve ezen állomás háromnevű jelzése által. Trencsén-Tepla-Tepliz alatt Trencsént értették. Kiszállva, fiakker után kérdezősködtek, a mi akadt bőven. A kocsis feleslegesnek tartotta megkérdezni: „hová kérem alássan?” — hanem egészen magától értetődőnek gondolta őket Teplie fürdőbe vinni. Ott azután hiába keresték a piaristákat. Az igazgató szíves volt kocsit szerezni és úgy indultak Trencsénbe. A kocsis, ismeretlen lévén, a város északfelőli bejáratánál megállt és körülnézett. A rendnek egy eber öre éppen kapóra jött. Tőle kérdezte: merre van a kolostor? Az szépen útbaigazította őket az irgalmas nővérekhez a Vágutcán át. Itt tudódott ki a tévedés. De a később „meginterpellált” Andris bácsi nem jött zavarba. Úgy vágta ki magát, hogy: „piaristák az a gymnasium” és „kolostor az apácák háza”.

Köszönetnyilvánítás. Ó mlga Bende Imre püspök úr a kiszuca-ujhelyi híveknek újból nagy örömet szerzett az által, hogy az Immaculata jubileum emlékére a hívek áldozatkészségéből szerzett 3 nagy harang költségeinek fedezéséhez magánpénztárából 200 koronát utalványozni méltózott. — A nyitrai Oltáregyletnek a hívek áldozatkészségéből évről-évre díszesebb kitudca-ujhelyi Mária-templomot szebbnél szebb miseruhákkal, és az isteni tisztülethez szükséges tekintélyes értékű szerekkel való megajándékozásaért az erdemdus elnöknek s a hölgyválasztmány nemeslelkű tagjainak hálás köszönetemnek adok kifejezést. — Isten fizesse meg! Kiszuca-Ujhely 1904. május hó 10. *Szida Kálmán*, h. alesperes plebános.

Sorozás Vágujhelyi járásban felhiva 926, besorozva 84, póttartalékba 22, fegyverképtelen 201, távolmaradt 187. — Galgóc, felhiva 668, besorozva 105, póttartalékba 42 fegyverképtelen 89, távolmaradt 196. — Érsekújvár (város) felhiva 280, besorozva 58, póttartalékba 13, fegyverképtelen 52, távolmaradt 60. — Az egész vármegyében felhiva 9775, besorozva 1654, póttartalékba helyezve 378, fegyverképtelen 1621, távol maradt 2488.

Mistrangelo florenci érsek Trencsénben. Kedden délután érkezett a piaristák generálisa Mgs. *Mistrangelo* florenci érsek titkára Vinas Tamás kíséretében Trencsénbe. Megérkezte után rögtön a ház tagjai fiú hódolótát fogadták. Másnap a szt. mise után megtekintette a templomot, kincstárt, könyvtart és a szertárakat. Délben az ifjúság Paulik József tanár vezetése alatt énekekkel és zenével tisztelte meg a magas vendéget. Az ifjúság nevében Chládek H. VIII. o. t. mondotta az üdvözlő beszédet latin nyelven. Délután meglátogatta a korházi sz. Vince apácákat, nem különben a leányiskolát vezető kedves testvereket. Öccselentiaját e látogatásra a kegyeletes viszony indította, — mint ő maga mondotta — melylyel sz. Vince leányaihoz fűződik, mert érseki székhelyén sz. Vince leányainak 8 házuk van, a kik mindnyájan Páriszt vallják anyaházuknak, mint a magyarországiak. A Gyurcsok utcai irgalmas nővéreknél elsőben is a kápolna felé vette útját, onnét pedig a növendékek napali termébe ment, a hol a benlakók magyar és olasz énekekkel, s olasz beszéddel üdvözölték őccselentiaját. E kis ünnepély után az érsek lakására tért vissza. — Csütörtök a reggeli gyorsvonattal titkárja s a trencsényi rector kíséretében Budapestre távozott. *Mistrangelo M.* Alfonz florenci érsek és a piarista rend egyetemes főnöke, Savonában született 1852-ben. Szülei vallásosan neveltek, de alig tíz éves korában árvaságra jutott. További kiképeztetését az ottani missio-kollegiumban nyerte, Semeria Antal, tudós és jámbor pap vezetése alatt. Kalazanti szt. József példája lebegtetett szeméi előtt, midőn kicsiny lett a kicsinyekkel, hogy sziveikbe a hit és erkölcs virágait ültesse és ápolja. Szeretett mestere, Semeria azonban csakhamar itt hagyta ez árnyékvilágot és az árva ismét magára maradt. Az isteni Gondviselés a püspöki papnevelő intézetbe vezette ekkor, a hol elöljáróinak szemefénye, társainak pedig mindenkitől szeretett példaképe lőn. Majd a finalborgói piarista kollegiumba vétetett fel ujoncnak és a fogadalom letévése után a turini egyetemen dicsérettel nyerte el a tanári képesítést. Rendje a legnevezetesebb helyeken alkalmazta a fiatal erőt. Genua, Flórenc, Milano, Piza, Nápoly és Róma

városokban hirdette a keresztény bölcsélet és theologia tanait. Nagy elfoglaltsága dacára kiváló előszeretettel művelte az egyházi szonoklatot és a hívek tömegesen gyűltek szószeke köré. Szavának mekkora volt varázsa és hatalma: biznyság rá az, hogy Tortona püspöke egy igen kényes és nagy körültekintést igénylő missióval bízta meg. Castelleto di Orba községben a hívek annyira ellenkeztek papjukkal, hogy a templomot interdictum alá helyezte a püspök. Mistrangelo megnyerő modorának sikerült a békét helyreállítani. A rend elöljárói az ovadi kollegium elére állították ezután, a honnan XIII. Leo parancsa a pontremolli egyházmegye püspöki székébe szolitotta 40 éves korában. A szeminarium falába illesztett márványtábla hirdeti egyházmegyéje halálját. Figyelme kiterjedt mindenre. A renovált templomok, az istentisztelet rendje, a lekipásztorkodás intenzívítása, felnőttek vasárnapi hitoktatása, új leányárvaház létesítése, Fivizzanóban a Szt. Párlól nevezett apácák letelepítése és sok egyéb élő biznyságai főpásztori buzgóságának. Egyházi zsinatot is tartott papjaival. Szemefénye volt a papnevelő intézet. Tanulmányi rendjét teljesen reformálta. Új tanszeket alapított az egyházi szonoklat és Dante halhatatlan műveinek magyarázása számára. Pontremolból a florenci érseki székre emelte e jeles férfit a pápai kegy, egyúttal a piarista rend egyetemes főnökévé is megtevéen.

Vittenc és Vidéke Hitelszövetkezet. mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja alakult 1898-ik évben 98 taggal, jelenleg 296 tagja s 336 üzletrész van jegyezve. 1903. év végéig 15,124 kor. 70 fill. lett az üzletrészekre befizetve. 66,216 kor. 59 fill. betét volt. A tagoknak 70,423 kor. kölesönt nyujtott az igazgatóság. Tartalékai a szövetkezetnek 1663 kor. 28 fill. 1903. évben tiszta nyereség 880 kor. 14 fill. A szövetkezet saját házában van. — **Vittenc és Vidéke Fogyasztási és Értékesítő szövetkezet** alakult 1900-ik évben 123 üzletrészzel, jelenleg 130 tag s 138 üzletrész. Készpénzért vett árú 45,702 kor. 60 fill. Hitelbe vett árú 4389 kor. 82 fill. Készpénzért eladott árú 41,300 kor. 32 fill. Hitelbe adott árú 2623 kor. 05 fill. Árukészlet eladási áron 15,877 kor. 13 fill. Tartalék-alap 1903. év végén 259 kor. 46 fill. Tiszta nyereség 1903. évben 1353 kor. 39 fill.

Egy utánzásra méltó példa. E héten meghalt a nyitrai Verő család egy törzse, Verő Dávid, s temetését a rokonság és ismerősök oly mozzanat által tették emlékezetessé, hogy azt nem hagyhatjuk teljesen szó nélkül. Én az elismerést soha nem tagadom meg senkitől bármilyen vallású legyen, ha az csakugyan megérdemli. S valóban ilyen elismerést érdemel a zsidók azon szokása, hogy temetésekor áldoznak az elhunyt emlékének. Nézzük csak az alábbi névsort és hasonlítsuk össze a cabaji tűzkárosultakéval és látni fogjuk, hogy ott 7 embernek kellett elégni, míg hozzáfogható eredményt értünk el (és azt is zsidók segítségével). A tudósítás így szól: Néhai Verő Dávid halála alkalmából koszorú megváltás címén a következő családtagok adakoztak: dr. Billitzer Ferencé 100 koronát, Tauber Józsefné 100 k., Árpási Imréné 100 k., Verő Arthur 100 k., Verő Zsiga 100 kor., Boshán Ferencé 100 k., Verő Sándor 50 k., Vagyon Mosko 50 k., Pollák Izidor és neje 100 k., Landauer Ede 100 k., Gerstl Gyula 50 k., dr. Szeghő Zsiga és neje 40 k., összesen 990 koronát, mely összeg a következőképen osztott el: a nyitrai izr. népkonyha 300 korona, a nyitrai izr. nőegylet 200 korona, az izr. hitközség „arany könyvének” 200 kor., a nyitrai „ingyentej” 200 korona, az izr. gyermekruházási egylet 50 korona és a nyitrai izr. leányok egylete 40 korona. — Ezenkívül koszorúkat megváltották: Engel József 40 kor. az izr. nőegyletnek, Reitmann Samu 40 kor. az izr. nőegyletnek, dr. Ehrenfeld Gyula 40 kor., (felelőrszben nőegylet, felerészben ingyentej), ezenkívül az ingyentejnek: dr. Bienenstock Ignác és neje 20 koronát, dr. Sztránszky Izor 10 k. — Az izr. népkonyhának: Salvendy Lipótné 20 kor., Kohn Resző és neje 10 korona, Barány Samu 10 kor. Kohn Lipótné 5 k., Faith Béla 5 korona.

A Pettenkofer esernyője. Pettenkofer Miksa, a kísérleti vegytan világhírű megalapítója, német ember volt, tehát csak természetes, hogy mindig esernyővel járt, de nagy tudós is volt, tehát természetes, hogy roppant mód szórakozott ember is volt. A szórakozottság meg az esernyő azonban nem sokáig tartanak ki együtt, A szórakozottság megmarad, de az esernyő — elvész. Pettenkofernek jóformán annyi esernyő kellett, ahányszor elment hazulról, mert elvinni ugyan elvitt egyet, de vissza már nem hozta. A felesége azért sok szemrehányást tett a tudósnak, de ez nem segített. Egyszer azonban nagy dolog történt. Pettenkofer három hétre Angliába utazott és mikor visszaérkezett német földre, még — meg volt az esernyője. Maga is érezte az eset szenzációs voltát, ennél fogva hazautaztában Augsburgból a következő táviratot küldötte a feleségének: — Én és az esernyőm szerencsésen megérkeztünk és megyünk hazafelé. — Másnap délben már otthon volt; a felesége a mint üdvözölte, mindjárt meg is kérdezte:

— No és most hadd lássam, hol az esernyőd?

A tudós meghökken, a homlokához kapott, azután röstelkedve mondotta:

— No lám!... Azt meg ott felejtettem az augsburgi táviróhivatalban, mikor telegráfoltam.

A magyar-amerikai hajójárat. Magyarországból kivándorlók szállítására eskis a fiume-newyorki hajójárat nyert engedélyt. Az állandó menetrend szerint Fiuméből minden második kedden van hajóindulás. Május 17-én (kedden) a „Slavonia”, május 31-én (kedden) a „Pannonia”, június 14-én (kedden) az „Ultonia” hajók indulnak New-Yorkba. A szállítási díjban beutoglatatik két napi ellátás Fiumében és teljes ellátás a hajón. Naponta háromszor van étkezés, minden napra másféle étlappal. Az egyik napra szóló étlap példának okáért a következő: Reggeli: kávé vagy tea tejjel, vajas kenyér, száraz halak, sütemény. Ebéd: leves, marhahús rizzszel és burgonyával, sertéshús borsóval, gyümölcs, kenyér és bor. Vacsora: Pecsénye mustárral, makaróni, sütemény, kenyér és bor. — Azok a híresztelések, a melyek a fiumei hajókkal utazók partraszállásáról kerültek forgalomba, valótlanok, mert a kik az engedélyt nyert társaság hajóján utaznak, külön díjat nem fizetnek és zaklatás nélkül léphetnek partra Amerikában. Díjtalan felvilágosítást ad és előjegyzéseket elfogad az „Adria” személyszállító osztálya: „Központi Menetjegyjroda” Budapestben, IV., Vigadó-ter 1. szám alatt, a melynek távirati és levélcíme: *Menetjegyjroda, Budapest.*

A cabaji tűzkárosultaknak. A cabaji tűzkatasztrófa többnyire földhözragadt legszegényebb híveimet sujtotta. Ezeknek javára gyűjtést indítottam, mely mai napig 1300 koronát eredményezett. Kegyelmes Főpásztorunk maga 300 koronát adományozott. Azonkívül adakoztak: Venczell Ferenc c. püspök, nagyrépost 50 korona, özv. Török Józsefné (Budapestről) 100 kor., B. Majthényi Beláné (Budapestről) 20 k., Zelenay Károly (Pozsony) 20 k., Szirányi Géza 20 k., Pris Gadsdon 2 k., Szabó István 5 k., Csápori templomi alap 30 k., dr. Pulmann János 20 k., özv. Biróczy Lajosné 4 k., özv. Mankovics Józsefné 3 k., Klopfer Lipót 10 k., Gáspár László 5 kor., Nagy József 4 kor., Ligacs József csápori bírő 2 k., Blahó Antal 3 k., Merkner Mária 5 k., Heller A. Lipót 2 k., Petrikovics Viktória 1 k., Emődy Vilma 1 kor., Gertler Fülöp 3 k., Karsay Paula 2 k., Shhwarc Miksné 40 fill., Friedmann 60 f., Weisz Salamon 2 kor., Schwarcz Rudolf 2 kor., Schwarcz Ignác 2 k., Steiner Áron 1 k., Hilvert Henrik 10 k., Grósz Jakab 50 fill., Szoldos Mihály 1 k., Jókay Geza 4 kor., Kondor István 5 Mihálik József 10 kor., Belák József 3 k., Engel József 100 k., Batthyány Vilmos gf. 20 k. Malatinszky 10 k., dr. Bobok József 20 kor., Polakovics Mihály 3 k., Weisz Adolf 100 kor., Laczkó Mária 2 k., Smidt Leo 5 k., Flesch József 10 k., NN. 8 k., Csernyák 3 k., N. N. 2 k., Egy névtelen Óbesztercéről 2 k., Szvitacs Veron 60 fill., Krcsmarik Anna 40 fill., Kovács Nina 40 fill., Vöröske-reszt-egylet nyitrai fiókja 50 k., Szirányi György Komjáth 100 k., Flesch Nina Nyitra 10 k., Hubert Anna Trencsén 2 kor. Összeg 1300 korona. — Szegény nyomorba sodort híveim nevé-

ben a nemesszívű adakozóknak mélyen megindult szívvel forró köszönetemet nyilvánítom. Dr. Pullmann János, csápori plebános.

Érsekújvári lóvásár. A Nyitrai Gazdasági Egyesület által rendezett 22. nemzetközi lóvásár május hó 1-én és 2-án tartott meg. Az időjárás pompás volt mind a két napon a mi a helybeli és a vidéki hölgyközönséget is kicsalta a vásárra, hogy a szép és nem mindennapi élvezetet nyújtó kocsi korzóban gyönyörködhesse. E vásár már annyira keresette vált, hogy a szomszédos vármegye gazdái ide hozzák kitűnően behajtott fogataikat, mert alig van vásár az országban, a hol azokat jobban tudják értékesíteni, mint itt. E vásár mintegy találkozási helye pár vármegye intelligens gazdaközönségének. A türelmetlen külföldi vevők már szombaton délután az istállóban sok lovat vettek meg, a mit vasuton azonnal továbbítottak. Az eladott lovak legnagyobb része külföldre szállított, mely körülmény eléggé igazolja ezen vásárra felhajtott lovak kitűnő minőségét. Felhajtott 780 drb. ló, melyekből 350 drb. csérelt gázdat téhát a felhajtott mennyiségnek majdnem 50 %-a. Összforgalom 183430 koronát tett ki. Átlagon darabonként 524 korona. Legdrágább ló 1200 koronán, legolcsóbb 250 koronán kelt el. Külföldi vevők közül különösen sokat vásároltak a következők: Band Adam Oswiecim (Galicia), Rosenfeld József Leipcig, Charl Caboe Pécs, Kántos Károly Prága, Fischer Károly Galicia, Hamerla János, Pramsen (Poroszország), Sztránszki Richárd Deutschbrod (Csehország), Wiedersberg Károly Treintenhof, Munlonder J. Breslau, Schmiedler Gyula Gablenc (Németország), br. Waldhausen Brunó Gersfeld (Poroszország), Hladki József Kunovic (Csehország), Runcsik Vencel Karlsbad.

Irodalom.

Acsády története.

XXIV.

(I. Ferenc egyénisége. Szakít atyja francia reformpolitikájával. Miért? Azért, mivel a forradalom borzalmai észreérítik. Megszorítja a cenzurát. A magyar jakobinusok tovább is titkon dolgoznak. Martinovics jelleme és végül a francia megbízatásra összeesküvése. Marczali az összeesküvésben ártalmatlan írói akadémiát lát.)

(Folyt.)

Közben meghal Lipót, ami talán legsúlyosabb csapás volt Martinovicsra és társaira. Martinovics siet Ferencnek és minisztereinek továbbra is felajánlani „titkos szolgálatait”. Csakhogy terveit közbe megzavarja a primás, aki értesülve pesti szerepléséről, az udvarhoz intézett iratában kívánja, menjen vissza szerzetébe, melyet engedetlenül elhagyott. Barátjai azonban kiségtették a bajból s a kabineti irodában nyert alkalmazást. Rövid idő múlva a zágrábi nagy-prépostságot folyamodott, és ugyanakkor névtelenül kiadta: A magyar állam helyzete című röpiratát is, amelyben a szokott eszméin kívül a papi jószágok elvételét hirdette. Mikor a prépostságot meg nem kapta, a kabineti titkárságot folyamodott, ez sem sikerült neki. Erre aztán oly módon igyekezett posztóját megerősíteni, hogy a nem éppen aufklárista Colloredo és Pergen minisztereknek jelentéseket tett a bécsi és magyarországi szabadelvű körökben mutatkozó mozgalmakról. Így lett barátainak és elveinek árulója, de már ez sem használta neki.

Ferenc király t. i. ekkor már nemcsak a francia forradalomnak izent hadat, de itthon is megszorítván a cenzurát, kutatni kezdte a forradalmi röpiratok névtelen szerzőit. Az első volt Oratio ad proceres kutatása, Laczkovicsra már már ráismertek, de az tagadott mindent. Hasonlóképpen került íteletre iratai miatt Verseggy Fe-

renc, az expaulinus; a király rendeletére Batthyány József primás Nagyszombatban a papi javító intézetben három hónapra elzárta (a többi között az egyház tanait és szertartásait is gúnyolta), továbbá Bacányi s mások.

Érdemes tette a magyar jakobinusok 1794-ben határozták el magokat. A franciák ugyanis, hogy Ferencnek zenebonát csináljanak s lehetőleg elvonják a harctérről, a közjólét-bizottságból Moreaut küldték Bécsbe, aki mint jó barátot felszólította Martinovicsot, haladéktalanul lásson a forradalom létesítéséhez. Martinovics erre előbb Bécsben, azután Pesten létesíti az erre közreműködő titkos társaságot. A terv az volt, hogy ha a társaság tagjainak száma kellően megszaporodott, ki fog tüzetni a fölkelés zászlója, addig a Martinovicstól írt „Az ember és a polgár katekizmusá”-nak terjesztésére kell szorítkozniok. (Fraknoi 212. és 427. l.) Közben persze apró röpiratok is jelentek meg, az egyikben „Jakobinusok klubja” aláírással pl. ez volt: Fegyver magyarok! Öljétek le a zsarnokot, jobb az anarchia, mint az átkozott monarchia!

A testvérek buzgón dolgoztak, de alig három hónapra rá a bécsi rendőrség rájött az összeesküvés nyomára. Martinovicsot 1794 júl. 23—24 közötti éjjel elfogták. Utána a többi. Hosszú kihallgatások után a magyar összeesküvők pöre a kir. tábla előtt (elnök Ürményi József, a Ratio szerzője és 17 bíró) nov. 30-án kezdődött, a franciskánusok budavári zárdájának ebédlő termében. 14-et ítéltek halálra, felségsértés és hűtlenség miatt. A hétszemélyes tábla némit változtatott. A király május 11-én 7-nek írta alá halalos ítéletét. Ötöt: Martinovicsot, Laczkovicsot, Hajnóczyt, Szentmárjajt és gróf Sigrayt május 20-án, Özt és Szolárcsikot jún. 3-án fejezte le az egri hóhér a budai Vérmezőn. Kazinczy, Verseggy s mások börtönbe kerültek. Martinovics utolsó volt az öt között, földön ült, lábait nem bírták tartani; mikor pedig reá került a sor, folyton csókolta hol a fészületet, hol a pap kezét. Laczkovics meg ezt mondta: egyszer hittem papnak s az is halálra vitt!

Hogy Acsády szidja az ítélet miatt a szolgálkú, erkölcsi és jogérzet nélkül való elnököt, Ürményit, az nem lehet különös (v. ö. Ballagi i. mű. 780. l.); Fraknoi ellenben kimutatta, hogy a bírák függetlenül és lelkiismeretesen jártak el tisztokban. (359. l.) De különös Marczalinak a nézete, szinte nem illik bele előadásába, aki szerint, más szempontból ugyan, de szintén igazságtalan és törvénytelen az ítélet. „Nem tetteket sujtott, hisz nem követtek el semmit, hanem eszméket akart sujtani”. (I. mű 564. l.) Tehát nem követtek el semmit, mivel nem volt idejük, de mit terveztek? És Fraknoit követve hogyan mondhatja azt Marczali, hogy „az egész a magyar frónak volt mintegy politikai akademiája?” Moreau felszólítására, a francia példa hatása alatt, Martinovics csak akadémiát csinált? Vajjon a Ferenc király ellen küzdő franciáknak akkor éppen valami elmékedő magyar akademiára volt szükségük? — De abban sincs igazsága Marczalinak (561. l.), hogy „semmi nyomát sem látjuk annak, hogy Martinovics és társai valamiképp fel akarták volna lázítani a szegény embert”. Olvassa el csak a katekizmus III. és IV. részét a szolgaságról és a felzendülésről, (Fraknoi 435. l.) öt oldalon vajjon nem a parasztságot oktatja-e baromi sorsáról és a fegyverfogásról urak és királyok ellen?

CSARNOK

Az elefánthi pálosok.

Közlő: Mittueh József.

1666-ban Kasztellányi János nyitrai kánonok, ki a konventben két ládáját őriztette, templomuk orgonájára 100 frtot hagyományozott.¹

1681-ben pedig Falony Simon nyitrai kánonok, ki a pálosok házában lakott, minden ingó, bingó ott a házában levő jószágát nekik hagyta.²

1684. jan. 20-án Török Györgynek Szalakszon kelt levele értelmében ajándékoz egy sessiót a konventnek Kolonban, mely nem sokára rá igen nagy kellemetlenséget okozott a pálosoknak. Az ügy a megye elé került s minthogy Kelc Miklósnak ez ügyben a megyéhez fölterjesztett supplicatioja, — melyből az ügy állását megismerhetjük — nincs minden érdekesség nélkül megírva, álljon itt eredeti fogalmazványában: „Kénszerettem Ngtokat és Kgyemeteket ezen alázatos supplicatiómmal megthatalnom.

Két esztendő előtt az akkori nittrai Kommandant Weingertler kikülvén némő-némő Muskatérosit, Colon nevű faluban jutván Benc Mihály az által menő commendérozott Németekhez hozzája lőtt. Az egyik megsebesült Nyittrára vitték ahonnan militaris executiót küldtek Colouba, mely alkalmatossággal ott lévén Nemzetes Török György ur Eö Kgyime engedelméből szálláson (böcsülettel szólván Ngtok és Kgyltek előtt) Clastrombéli sörtésink onnend Makkra járván makkos erdejében — ugyanazokat executióban vették Nittrára, mely seregből válogatva tizenegyet az öregét azonnal le is huzták s fő predáltak kiket akkori időben száz forintnak aiatta könnyen kezem közül ki nem bocsátottam volna. 54 Nittrán tartottak, meghízven ha el nem akarnám veszteny kezemből öreget-apraját általyába egy-egy forint nélkül ki nem eresztene, hanem praedára hanná, melyre nézve egy böcsületes páteremet beis küldöttem az ötvenegy forinttal, kivel kiváltotta a Marhát. De azonban az laidenantja a Commendantnak huszonnégy mec zabot praetendált köllött kiváltanom, így károsítván Clastromunkat ok nélkül.

Melyre nézve Ngtokat és Kgylteket kérem alázatosan mutasson módot azon ok nélkül való kárunknak refusiójára. Mely jóakaratytyát fűi szt. Imádságaimmal meghálálom igyekezem.³

Ezen ékes szóval megfogalmazott supplicatio, hogy nem maradt meghallgatatlanul nagyon természetes, mert a megye kiküldte az ügy megvizsgálására Bartakovics Györgyöt és Andrást, kik a konventen ejtett sérelmet tényleg megtörténtnek találták, azért is kötelezték a katonákat 175 frt és 84 d. kárterítésre, utóbb azonban a prior hogy békés szándékát kimutassa, 150 frttal is megelégedett.

Az egésznek oka tulajdonképen Benc koloni bérlojuk volt, ki bérben tartotta a konvent koloni szöllejét, földjét és malmát, melyek után fizetett évi 8 frtot és kilencedrészt a szőlő és földtermésnek, melyet köteles volt a konventbe beszállítani. Tekintettel azonban — mint a fakó írás mondja — ad calamitosum statum plebis Hungaricae 1692. okt. 26-án redukálták az egész évi 6 forintokra.⁴

1663-ban nagy kitüntetés érte Nagy Miklós elefánthi vikariust azzal, hogy özv. Erdődy Gaborné grófné felkérte, kísérje el Mária Thallba, hová zarándokolni szándékozik. A vikárius leg-

Elő cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szabad. viharmentes

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs III., Hauptstr. 120.

(saját házában).

Kívánatra ingyen próba, mintakönyv prospektus.

Kronsteiner-féle új zománc. Homlokzat-festéke hatás. Védve.

Ötven különböző minta, vízzel keverhető, mosható, viharmentes, tűzálló, zománcozott, csak egyszerű mázolás. Jobb, mint az olajfesték. Évek során szállítja cs. és kir. uradalmak, katona- és civilintézőségnek, vasutaknak stb. Minden résztvevő kiállításon első díjjal jutalmazva. Legolcsóbb festék homlokzatokra, belterületre, különösen iskolák, kórházak, templomok, kaszárnyákhoz stb. és mindenféle más tárgyhoz. Egy négyzetméter ára 2 1/2 kr. Meglehető eredmény. Homlokzat-festék, viharmentes, meszben oldható, 49 minta olajfestékkel azonos. Klgr.-ja 12 kr.-tól fölfebb. 6—15

nagyobb előzékenységgel teljesítette óhaját és sok viszontagságon, meg kalandon mentek keresztül a keresztúti-kasul csatangoló törököktől háborogva, míg a célhoz értek.⁵

1668-ban újra nagy öröm érte a konventet, mert a hatvan évig tartó per, melyet bizonyos ugrói földek, rétek és malom ügyében folytatott szerencsés véget nyert azzal, hogy a konvent e birtokba visszahelyeztetett.⁶

Hogy a konventnek anyagi helyzete ez időben igen jó volt, kitűnik abból, hogy midőn a felkelők a nyitrai káptalant székhelyéről elűzték, az el nem odázható szükségleteinek fedezésére kénytelen volt 1683-ban az elefánthi pálosoktól 37 frtot kölcsön venni. Ugyancsak meglehetettek szorulva, hogy ily csekély összeg miatt a konventnél kellett kopogtatniok.

1687-ben újra gondoskodtak a pálosok zárdájuk megerősítéséről. Mihalsky Ráfael generális ugyanis körülvette magas erős falakkal.⁷

Az 1688. febr. 5-én gróf Forgách Simontól kiállított adósságlevél értelmében birtak a pálosok Galgócon egy házat a Kovács-utcában s egy szőlőt a somogyi dombon, mely azonban el volt hanyagolva, azért annak kiültetését és gondozását Bakay Imre prior rábizta két galgói polgárra azzal, hogy szakaszonként minden évben egy hatodrészt kiültessék s ezért kilenc évig használhatják a nélkül, hogy a zárdának adjanak valamit.⁸

Nyitra megye Monografiája szerint (94 l.) a Jezernicky-fele elefánthi kastély e században épült 1618-ban. Ez amennyire tudom, tévedésen alapul, mert nem volt soha Jezernickyék kezén, hanem meg a hatalmas Elefánthiak birtokát képezte, kik valóságos várkastélylá alakították hogy amár elmondott ostromok ellen biztos menedékhelyük legyen. Ezt megostromolták több ízben az Elefánthi család tagjai és a Kereszturthyak — amint adott alkalomnál mondva volt. Utóbb báró Jakliu elefánthi nemes birtokába került ki valószínűleg átalakította s kinek cimere ma is látható a hátsó bejárat fölött. Ez történet 1614-ben, mely évszám a kastély keleti belső faloldalán kőbe vésva ma is látható. Az egész kastélyt árokkal körülvette s csak a vonóhid leeresztése után lehetett az ivoltozatu sötét főkapuba jutni. Aztán a Bartakovicsok és a Csaradák voltak urai.

¹ Ny. Kpt. lot. 1. 14. — ² O. L. A. P. E. 58 f. — ³ O. L. A. P. E. 64 f. — ⁴ U. O. 65 f. — ⁵ Beuger i. m. 41 l. — ⁶ U. O. 77. — ⁷ U. O. 243 l. — ⁸ O. L. A. P. E. 60 f.

Mc. GORMICK HARVESTING MACHINE COMPANY
(Chicago-i aratógépgyár.)

KNECHT J. E., igazgató.

Budapest, V. Váci-út 30.

Katalógusok ingyen és bérmentve.

Pályázókészítéssel készíttünk szőlőművelést.

Gyártmányok: Kéveköttőgép, „Daisy“ marokrakó aratógép, fűkaszalógép, szénagyűjtő gereblye és „Manila“ kéveköttőfonal gyártmányai.

Évi gyártmány 362,000 gép.

Képvisező: Verő Sándor úr.

TORONY-FEDŐ ÉS FESTŐ!

T. c. Bátor vagyok tisztelettel becses tudomására hozni, hogy Nyitrán, I. kerület Váralja-utca 9. szám alatt

§ épület-bádogos műhelyemet §

megnyitottam. — Támaszkodra a toronymunkolatoknál évek során át szerzett tapasztalataimra valamint azon alapelveimre, hogy csupán **torony-fedéssel és festéssel** foglalkozom. — Jutányos ár és a munka pontos és jó készítését illetőleg reményelem, hogy a ft. lelkes urak és egyházközségek képviselőinek igényeit kielégíteni mindenkor képes leszek. Munkáimat a legjobb anyagból és minden igényeknek megfelelőleg állítom elő.

Minden munkát jótállás mellett készítek.

Becces pártfogását kérve és a legjobb kiszolgálásról biztosítva maradok

Nyitra, 1904. évi április hó 22-én.

Kiváló tisztelettel

Eckert Pál

épület bádogos, különösen torony-fedő és festő.

TORONY-FEDŐ ÉS FESTŐ!

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti káinitot

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23—24% kén-savas káli tartalommal,

szavatolt 40% tiszta káli = 74—76% kén-savas káli tartalommal,

Kovasavas kálit

(dohánytrágyázásra), továbbá

mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

Rézgálicot (98—99%)

elismert kitűnő minőségben legolesóbban szállit a

„HUNGÁRIA“ mütrágya, kén-sav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

PÉCS EDE

fűszer, csemege, bor és ásványviz-kereskedő Nyitrán, Megyeház-u.

ajánlja az idényhez alkalmas cikkeket, mérsékelt árban.

LIPTÓI TAVASZI TÚRÓ.

Különlegesség: 1/2 kilós bödönökben és szabadon

Friss töltésű hazai és külföldi

ÁSVÁNYVIZEK NAGYRAKTÁRA.

o o HAZAI o o

ásvány- és gyógyvizek:

Borszéki Hunyadi

Budai Salvátor

Luh Parádi

POLENAI Csizi

Szolyvai Mohai

Margit Szántói

o o KÜLFÖLDI o o

ásvány- és gyógyvizek

Billini Karlsbadi

Emsi Marienbi

Giesshübl Preblaudi

Guber Roncegni

Gleichenbergi Rohitsi

Halli Seltersio

Levico

A földmivélsügyi magyar királyi miniszterium felügyelete alatt álló

Magyar Kir. Országos Központi Mintapince palackborai:

Fehér borok:

Magyarádi

Neszmélyi

Ermelléki

Pécsi

Br. Apoc, tramini

Badaacsonyi Pauler Tivadar

Muskotály Jantsics

Balaton rißling

Balaton gyöngye

Hegyaljai

Sanvignen, gróf Teleky

László Gyula termése

Vörös borok:

Burgundi

Szegszárdi

Villányi

Kadar, gróf Apponyi

Villányi, gróf Andrássy

Egri, (Visontai borvidék)

Ménesi (Magyarádi borvidék)

Visontai, Koppély Géza

Sashegyi

Bikavér Egri

Tokaji aszú bor: 1 puttonyos.

" " " 2 puttonyos.

" " " 3 puttonyos. 2-10

„RAFFIA“ I-ső rendű, világos. Legjobb és legolcsóbb szőlőkösző anyag. — 5 kilogramm vételnél előnyös ár.

RÉZGALIC (kékkő) 98-99%. Szép kék jegecsekben; peronospora elleni védekezésnél eddig legjobb és leghatásosabbnak elismert szer.

Szakácsnő ki a főzés minden ágában, s úgy a magyar, német, mint francia ételek készítésében teljes jártassággal bír, és szakképzettségét több bizonyítvánnyal igazolni tudja, állandó vagy kiegészítő állást keres. Cim Novoczky Irma, Nyitra, Remény-u. 2.

Hirdetmények a „Nyitramegyei Szemle“ részére jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban.

Kiváló szerencse Töröknél!

Felülmulhatlanul

kedvez főarudánknak a szerencse. Rövid idő alatt 15 millió korona nyereménynél többet fizettünk nagyrabecsült vevőinknek; csak a legutóbbi időben is

a legnagyobb nyereményt és pedig:

a 605,000 koronás nagy jutalmat az 57080. számú sorsjegyre,
a 100,000 koronás főnyereményt a 74366 sz. sorsj.-re a 80,000 koronás főnyereményt a 83061 sz. sorsj.-re
a 100,000 " " az 52528 " " a 70,000 " " a 81161 " "
a 100,000 " " a 94780 " " a 70,000 " " a 5498 " "
a 90,000 " " a 409780 " " a 60,000 " " az 51613 " "
a 90,000 " " a 83610 " " a 60,000 " " a 76347 " "
a 90,000 " " a 92787 " " a 50,000 " " a 4036 " "

és ezeken kívül még egyéb sok nagy nyereményt.

Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydusabb osztálysorsjátékában vegyen részt. — A most következő magy. kir. szabadalmazott 14. osztálysorsjátékban újból

110,000 sorsjegyre 55,000 pénznyeremény jut és összesen egy hatalmas összeget,

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben

1,000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000,

1 à 200.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 2 à

80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000,

1 à 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 à 20.000,

8 à 15.000, 36 à 10.000 korona és még sok egyéb;

összesen 55.000 nyeremény és jutalom 14.459.000

korona összegben.

Az I. osztálysorsjegyek tervszerű árai:

1/8 eredeti sorsjegy frt. —75 vagy kor. 150; 1/4 eredeti sorsjegy frt. 150 vagy kor. 300

1/2 " " " 300 " " " 600; 1 " " " 600 " " " 1200

A sorsjegyeket utánvétellel, vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük.

Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

f. é. május hó 17-ig

bizalommal hozzánk beküldeni, miután a húzás már május 17. és 18-án lesz.

TÖRÖK A. és T^{SA}

BANKHÁZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főarudánk osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: Teréz-körut 46/a. I. fiók: Váci-körut 4/a.

II. fiók: Múzeum-körut 11/a. III. fiók: Erzsébet-körut 54/a.

Rendelőlevél levágandó. TÖRÖK A. ÉS TÁRSA bankháza Budapest.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervszettel együtt küldeni.

Az összeget korona összegben { utánvételezni kérem postautalvánnyal küldöm mellékelem bankjegyekben (béljegyekben). } A nem tetsző törendő.

Pontos cím:

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mászt nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.